

Journal Website

Article history:

Received 31 July 2024

Revised 06 October 2024

Accepted 20 October 2024

Published online 31 December 2024

Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders

Volume 3, Issue 4, pp 97-113

E-ISSN: 2981-1759

The Relationship of Conflict with Parents and Emotional Instability with Dependence to Virtual Space in Female Students of Secondary School

Negin Keshavarzian¹ , Ali Khaneh Keshi^{*2}

1. MA Student, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Behbahan Branch, Islamic Azad University, Behbahan, Iran (Corresponding Author).

* Corresponding author email address: alikh2447@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Keshavarzian N, Khaneh Keshi A. (2024). The Relationship of Conflict with Parents and Emotional Instability with Dependence to Virtual Space in Female Students of Secondary School. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 3(4), 97-113.

© 2024 the authors. Published by Maher Talent and Intelligence Testing Institute, Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Background and Objective: Dependence to virtual space is a type of cognitive, behavioral and emotional dependence that has the symptoms of addiction and seems to be related to conflict with parents and emotional instability. Therefore, the aim of this study was to determine the relationship between conflict with parents and emotional instability with dependence to virtual space in female students of secondary school.

Methods and Materials: The present study was descriptive with correlational design. The statistical population of this study was all female students of secondary school of Ramsar township (N=742) in the 2023-2024 academic years, out of which 160 students were selected by a multi-stage cluster sampling method. Data were collected using conflict with parents scale (Straus, 1979), emotional instability questionnaire (Caprara & Pastorelli., 1993) and dependence to virtual space questionnaire (Sadeghzadeh et al., 2019). To analysis the data Pearson's correlation coefficient and multiple regression were used.

Findings: The results showed that there was a positive and significant correlation between conflict with parents ($r=0.27$) and emotional instability ($r=0.25$) with dependence on virtual space in female students of secondary school ($P<0.01$). In addition, conflict with parents and emotional instability could significantly predict 10.6% of the changes of their dependence to virtual space ($P<0.01$).

Conclusion: According to the results of this study, in order to reduce dependence on virtual space in female students of secondary school can provide the basis for reducing conflict with parents and emotional instability through educational workshops.

Keywords: Conflict with Parents, Emotional Instability, Dependence to Virtual Space, Female Students.

وبسایت مجله

تاریخچه مقاله

دریافت شده در تاریخ ۱۰ مرداد ۱۴۰۳

اصلاح شده در تاریخ ۱۵ مهر ۱۴۰۳

پذیرفته شده در تاریخ ۲۹ مهر ۱۴۰۳

منتشر شده در تاریخ ۱۱ دی ۱۴۰۳

پویایی های روانشناختی در اختلال های خلقی

دوره ۳، شماره ۴، صفحه ۹۷-۱۱۳

شاپای الکترونیکی: ۲۹۸۱-۱۷۵۹

رابطه تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم

نگین کشاورزian^۱، علی خانه کشی^۲ *

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

۲. استادیار، گروه روانشناسی، واحد بهبهان، دانشگاه آزاد اسلامی، بهبهان، ایران (نویسنده مسئول).

* ایمیل نویسنده مسئول: alikh2447@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی/اصیل

زمینه و هدف: وابستگی به فضای مجازی نوعی وابستگی شناختی، رفتاری و عاطفی است که دارای علائم اعتیاد می‌باشد و به نظر می‌رسد که تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با آن رابطه داشته باشند. بنابراین، هدف این مطالعه تعیین رابطه تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم بود. **روش و مواد:** مطالعه حاضر توصیفی با طرح همبستگی بود. جامعه آماری این مطالعه همه دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهرستان رامسر در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ به تعداد ۷۴۲ نفر بودند که از میان آنها ۱۶۰ دانش‌آموز با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس تعارض با والدین (استراوس، ۱۹۷۹)، پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی (کاپرارا و پاستوریلی، ۱۹۹۳) و پرسشنامه وابستگی به فضای مجازی (صادق‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷) استفاده شد. داده‌ها از طریق ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که بین تعارض با والدین ($r=0/27$) و بی‌ثباتی هیجانی ($r=0/25$) با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت ($P<0/01$). علاوه بر آن، تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی به‌طور معناداری توانستند $10/6$ درصد از تغییرهای وابستگی به فضای مجازی در آنان را پیش‌بینی نمایند ($P<0/01$). **نتیجه‌گیری:** طبق نتایج این مطالعه برای کاهش وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم می‌توان زمینه را برای کاهش تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی از طریق کارگاه‌های آموزشی فراهم نمود.

کلیدواژگان: تعارض با والدین، بی‌ثباتی هیجانی، وابستگی به فضای مجازی، دانش‌آموزان دختر.

کشاورزian ن، خانه کشی ع. (۱۴۰۳). رابطه تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم. *پویایی های روانشناختی در اختلال های خلقی*، ۳(۴)، ۹۷-۱۱۳.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

مقدمه

امروزه استفاده از اینترنت و فضای مجازی^۱ به سرعت افزایش یافته و اینترنت همانند سایر فناوری های نوین دارای جنبه های مثبت و منفی زیادی است که وابستگی به فضای مجازی^۲ یکی از جنبه های منفی استفاده از اینترنت می باشد (Hosni et al., 2020). وابستگی به فضای مجازی در بین نوجوانان شیوع زیادی دارد؛ به طوری که ۳۰ درصد کاربران به اینترنت وابسته هستند و درجه های مختلفی از رفتارهایی مانند احساس ضعف و ناتوانی در انجام فعالیت های روزانه، اجتماع گریزی و درون گرایی را از خود نشان می دهند (Akbari, 2022). این وابستگی نوعی وابستگی شناختی، رفتاری و عاطفی است که همانند سایر اعتیادها و وابستگی ها دارای علائمی مانند بی قراری، افزایش مصرف و غیره می باشد (Cudo & Zabielska-Mendyk, 2019). وابستگی به فضای مجازی به عنوان امری غیرقابل کنترل برای استفاده از شبکه های مجازی تعریف شده است که با بی ارزش شمردن زمان های سپری شده بدون اینترنت باعث عصبانیت و پرخاشگری می شود (Tang & Koh, 2017). این سازه به عنوان استفاده بیش از حد از شبکه های اجتماعی و اختصاص زمان بسیار و تلاش برای ماندن در شبکه های اجتماعی تعریف که سبب اختلال در فعالیت های اجتماعی، زندگی روزانه شغلی و تحصیلی، روابط میان فردی، سلامت و کیفیت زندگی می شود (Khan et al., 2024). وابستگی به شبکه های مجازی ممکن است باعث کاهش روابط، تغییر روند زندگی خانوادگی، استفاده نامحدود از اینترنت، کاهش فعالیت فیزیکی و عاطفی، ضعف های ارتباطی، روابط خانوادگی منفی، دوستی های نامناسب و بزه کاری شود (Pichardo et al., 2021). یکی از عوامل مرتبط با وابستگی به فضای مجازی، تعارض با والدین^۳ است (Anjum et al., 2023) که به چالش ها و تعارض های ارتباطی اشاره دارد که بین والدین و فرزندان در طول رشد و تغییر اعضای خانواده ایجاد می شود (De Jong et al., 2022). تعارض با والدین به معنای عدم توافق و مخالفت والدین و فرزندان و ناسازگاری نظر ها، هدف ها و رفتارهایی است که در جهت مخالف یکدیگر می باشند (Hua, 2023). نوجوانان تعارض با والدین را زمانی تجربه می کنند که نیازها، میل ها و گزینه های آنها برآورده نمی شود و ارزش ها، انتظارات، حقوق ها و تجربه های متفاوت والدین و فرزندان سبب ایجاد تعارض می گردد (Yu, 2019). تعارض با والدین گاهی سبب شناخت نیازها و خواسته ها می شود، اما در بیشتر مواقع مخرب است و منجر به اضطراب در والدین و فرزندان، خشونت، آشفتگی اجتماعی، عزت نفس پایین و افت سازگاری می شود (Ehrlich et al., 2015). این تعارض ها عمدتاً ناشی از تعارض و ناهمگونی انتظارات والدین و فرزندان در رابطه با رفتار مناسب و تنظیم تحول هایی است که در حوزه اختیارها، مسئولیت ها و تکلیف ها ایجاد می شود (Verweij et al., 2021). تعارض با والدین یکی از مهم ترین پیش بینی کننده مشکلات رفتاری در

¹ virtual space² dependence to virtual space³ conflict with parents

نوجوانان است و نوجوانانی که روابط مطلوب‌تری با والدین دارند در زندگی زندگی با مسائل و مشکلات کمتری مواجه می‌شوند و به تنهایی و یا با کمک دیگران بر آنها غلبه می‌کنند (Bierstetel et al., 2021). نتایج پژوهش‌ها حاکی از روابط معنادار بین تعارض با والدین و وابستگی به فضای مجازی بودند. برای مثال نتایج پژوهش Anjum et al (2023) نشان داد که بین تعارض والدین ادراک‌شده با وابستگی به فضای مجازی در نوجوانان همبستگی مثبت و معنادار داشت. در پژوهشی Zhu et al (2022) گزارش نمودند که رابطه بین روابط والدین و فرزند با استفاده مشکل‌زا از اینترنت منفی و معنادار بود. He et al (2021) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین تعارض والدین و وابستگی به فضای مجازی در نوجوانان همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت. پژوهش Jamei & Basharpour (2020) حاکی از آن بود که رابطه بین روابط والد-فرزندی مطلوب با وابستگی به فضای مجازی دانش‌آموزان منفی و معنادار بود. در پژوهشی دیگر Onsroudi et al (2013) گزارش کردند که بین اعتیاد به اینترنت با تعارض نوجوان با والدین رابطه معناداری وجود داشت.

یکی دیگر از عوامل مرتبط با وابستگی به فضای مجازی، بی‌ثباتی هیجانی است (Arabi et al., 2021) که به معنای ناتوانی در پردازش شناختی اطلاعات هیجانی و تنظیم هیجان می‌باشد و هنگامی که اطلاعات عاطفی و هیجانی در فرآیند پردازش شناختی قابل درک و ارزیابی نباشد، فرد از نظر هیجانی و شناختی سردرگم و درمانده می‌گردد (خلف و همکاران ۲۰۲۰). این سازه یک سازه چندبعدی است که به‌عنوان نوسان‌های شدید و مکرر در خلق در پاسخ به وقایع و رخداد‌های خوشایند و ناخوشایند تعریف می‌شود (Carvalho & Pianowski, 2019). بی‌ثباتی هیجانی به صفت‌ها و ویژگی‌هایی مانند زودرنجی، بی‌قراری، پرخاشگری، تحریک‌پذیری، تغییر‌گرایی و تکانشی اشاره دارد که سبب تاخیر و بازداری پاسخ ارادی و دشواری در توجه و پردازش می‌گردد (Liu et al., 2021). این سازه به‌عنوان نوعی ناسازگاری که به‌طور غریزی به وسیله یک موقعیت محرک‌آمیز به‌وجود می‌آید و به نوبه خود باعث بروز پاسخ غیرانطباقی موثر در مقابل موقعیت می‌شود (Huang et al., 2024). نتایج پژوهش‌ها حاکی از روابط معنادار بین بی‌ثباتی هیجانی و وابستگی به فضای مجازی بودند. برای مثال نتایج پژوهش Oliveira et al (2024) نشان داد که وابستگی به شبکه‌های اجتماعی باعث کاهش نظم‌جویی شناختی هیجانی در دانش‌آموزان شد. Arabi et al (2021) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مجازی با نارسایی هیجانی رابطه معنادار مثبت داشت و نارسایی هیجانی، سبک‌های دلبستگی، بهزیستی روانشناختی و احساس تنهایی توانایی پیش‌بینی معنادار وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مجازی دانش‌آموزان دختر مدارس دوره دوم متوسطه را داشتند. در پژوهشی دیگر Alavinezhad et al (2019) گزارش کردند که بین نارسایی هیجانی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه مثبت و معنادار وجود داشت.

¹ emotional instability

امروزه، وابستگی به فضای مجازی به‌ویژه در میان نوجوانان و جوانان به یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین دغدغه‌های متخصصان، برنامه‌ریزان و صاحب‌نظران جوامع بشری تبدیل شده است و این سازه می‌تواند سلامت عاطفی، روابط اجتماعی، نگرش نسبت به خود و دیگران، برقراری ارتباط با دیگران، احساس امنیت و سلامت روانی فرد را تحت تاثیر قرار دهد. در نتیجه، ضروری است تا متغیرهای مرتبط با آن را شناسایی کرد و به نظر می‌رسد که تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با آن رابطه داشته باشند. پس از شناخت متغیرهای مرتبط با وابستگی به فضای مجازی باید برنامه‌هایی برای تعدیل کاهش این سازه از طریق متغیرهای شناسایی شده کرد. بررسی‌های پژوهشگران حاکی از آن بود که پژوهش‌های بسیار اندکی درباره روابط تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی انجام شده و انجام این پژوهش می‌تواند به متخصصان، برنامه‌ریزان و صاحب‌نظران در شناخت عوامل مرتبط و طراحی برنامه‌های مناسبی جهت کاهش وابستگی به فضای مجازی کمک نماید. بنابراین، هدف این مطالعه تعیین رابطه تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم بود.

مواد و روش پژوهش

مطالعه حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این مطالعه همه دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهرستان رامسر در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ به تعداد ۷۴۲ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس نرم‌افزار Sample Power با توان آزمون ۰/۸۵، خطای نوع اول یک درصد و دقت ۹۹ درصد و اندازه اثر ۰/۱۹ با بیش برآورد تعداد ۱۶۰ نفر تعیین که این تعداد با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. برای این منظور ابتدا از میان مدارس دختران دوره متوسطه دوم شهرستان رامسر تعداد ۳ مدرسه به صورت تصادفی و از هر مدرسه از بین پایه‌های مختلف سه پایه تحصیلی متفاوت (یک کلاس دهم، یک کلاس یازدهم و یک کلاس دوازدهم) به صورت تصادفی انتخاب و همه دانش‌آموزان ۹ کلاس منتخب به عنوان نمونه انتخاب شدند.

برای انجام این پژوهش ابتدا در بخش مطالعه‌های کتابخانه‌ای از مطالعه کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقاله‌ها و مرور سایت‌های علمی جهت گردآوری اطلاعات نظری استفاده شد. سپس در بخش میدانی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن و آموزش و پرورش شهرستان رامسر مجوزهای مربوطه دریافت شد. ابزارهای پژوهش در فصل بهار سال ۱۴۰۳ بین دانش‌آموزان دختر منتخب توزیع و توضیح‌هایی درباره اهمیت و اهداف پژوهش بیان شد و رضایت‌نامه شرکت در پژوهش نیز اخذ گردید و سایر ملاحظات اخلاقی نیز رعایت شد. در پایان از دانش‌آموزان به دلیل تکمیل ابزارها و از کادر اجرایی مدرسه به دلیل مشارکت و همکاری جهت تکمیل ابزارها تشکر و قدردانی شد.

ابزارهای این مطالعه به صورت خودگزارش‌دهی تکمیل که در ادامه تشریح می‌شوند:

۱) **مقیاس تعارض با والدین**^۱: مقیاس تعارض با والدین را **Straus (1979)** ساخت که این ابزار دارای ۱۵ گویه بود. گویه‌ها با توجه به طیف شش درجه‌ای لیکرت از صفر به معنای هرگز، یک به معنای یک بار در سال، دو به معنای دو یا سه بار در سال، سه به معنای اغلب، اما کمتر از یک بار در ماه، چهار به معنای حدوداً یک بار در ماه و پنج به معنای ماهی بیش از یک بار نمره‌گذاری شدند. نمره مقیاس تعارض با والدین با مجموع نمره ۱۵ گویه محاسبه می‌شود و بر همین اساس حداقل نمره در این مقیاس ۰ و حداکثر نمره در آن ۷۵ است و نمره بالاتر حاکی از تعارض با والدین بیشتر می‌باشد. سازنده ابزار روایی سازه مقیاس تعارض با والدین را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود سه عامل استدلال، پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی بود و پایایی آنها را با روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۸ تا ۰/۹۶ به دست آورد. در ایران، **Bakhshai & Azadi (2020)** پایایی مقیاس تعارض با والدین را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آوردند. در پژوهش حاضر، پایایی مقیاس تعارض با والدین با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵ به دست آمد.

۲) **پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی**^۲: پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی را **Caprara & Pastorelli (1993)** ساختند که این ابزار دارای ۲۰ گویه بود. گویه‌ها با توجه به طیف سه درجه‌ای لیکرت از یک به معنای هرگز، دو به معنای گاهی و سه به معنای اغلب نمره‌گذاری شدند. نمره پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی با مجموع نمره ۲۰ گویه محاسبه می‌شود و بر همین اساس حداقل نمره در این پرسشنامه ۲۰ و حداکثر نمره در آن ۶۰ است و نمره بالاتر حاکی از بی‌ثباتی هیجانی بیشتر می‌باشد. سازندگان ابزار روایی محتوایی پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی بررسی و تایید کردند و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آوردند. در ایران، **Attari et al (2002)** پایایی پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی را با روش‌های آلفای کرونباخ ۰/۶۲ و تنصیف ۰/۷۰ به دست آوردند. در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه بی‌ثباتی هیجانی با روش آلفای کرونباخ ۰/۶۶ به دست آمد.

۳) **پرسشنامه وابستگی به فضای مجازی**^۳: پرسشنامه وابستگی به فضای مجازی را **Sadeghzadeh et al (2019)** ساختند که این ابزار دارای ۳۲ گویه بود. گویه‌ها با توجه به طیف چهار درجه‌ای لیکرت از یک به معنای کاملاً مخالفم، دو به معنای مخالفم، سه به معنای موافقم و چهار به معنای کاملاً موافقم نمره‌گذاری شدند. نمره پرسشنامه وابستگی به فضای مجازی با مجموع نمره ۳۲ گویه محاسبه می‌شود و بر همین اساس حداقل نمره در این پرسشنامه ۳۲ و حداکثر نمره در آن ۱۲۸ است و نمره بالاتر حاکی از وابستگی به فضای مجازی بیشتر می‌باشد. سازندگان ابزار روایی محتوایی پرسشنامه وابستگی به فضای مجازی بررسی و تایید کردند

¹ conflict with parents scale

² emotional instability questionnaire

³ dependence to virtual space questionnaire

و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آوردند. در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه وابستگی به فضای مجازی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

برای تحلیل داده های این پژوهش از روش های ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان در نرم افزارهای SPSS-18 استفاده شد.

یافته‌ها

نمونه‌های این مطالعه ۱۶۰ نفر از دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم بودند که نتایج فراوانی و درصد فراوانی رشته تحصیلی، سن و فرزند چندم بودن آنها در **جدول ۱** قابل مشاهده است.

جدول ۱. فراوانی و درصد فراوانی رشته تحصیلی، سن و فرزند چندم بودن دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم

متغیرها	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی
رشته تحصیلی	ریاضی	۳۲	۲۰/۰۰٪
	تجربی	۷۵	۴۶/۸۸٪
	انسانی	۵۳	۳۳/۱۲٪
سن	۱۷ سال	۱۱۲	۷۰/۰۰٪
	۱۸ سال	۴۸	۳۰/۰۰٪
فرزند چندم	اول	۸۶	۵۳/۷۵٪
	دوم و بالاتر	۷۴	۴۶/۲۵٪

همان‌طور که در **جدول ۱** مشاهده می‌شود، بیشتر دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در رشته تجربی (۷۵ نفر برابر با ۴۶/۸۸ درصد) مشغول به تحصیل و دارای سن ۱۷ سال (۱۱۲ نفر برابر با ۷۰/۰۰ درصد) و فرزند اول (۸۶ نفر برابر با ۵۳/۷۵ درصد) بودند. نتایج میانگین، انحراف معیار، حداقل نمره، حداکثر نمره، چولگی و کشیدگی تعارض با والدین، بی‌ثباتی هیجانی و وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در **جدول ۲** قابل مشاهده است.

جدول ۲. نتایج میانگین، انحراف معیار، حداقل نمره، حداکثر نمره، چولگی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان دختر

دوره متوسطه دوم

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	چولگی	کشیدگی
تعارض با والدین	۴۸/۸۲	۴/۳۸	۲۹	۵۵	۰/۱۲۳	۰/۱۱۶

بی ثباتی هیجانی	۳۷/۵۰	۶/۲۱	۲۰	۵۱	-۰/۰۸۸	-۰/۵۰۲
وابستگی به فضای مجازی	۷۱/۵۴	۹/۱۷	۴۸	۹۶	۰/۳۴۸	-۰/۰۴۸

همان طور که در **جدول ۲** مشاهده می شود، فرض نرمال بودن متغیرهای تعارض با والدین، بی ثباتی هیجانی و وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم به دلیل قراردادن مقدار چولگی و کشیدگی در دامنه +۱ تا -۱ رد نشد. همچنین، مقدار عامل تورم واریانس^۱ برای تعارض با والدین و بی ثباتی هیجانی ۱/۰۹۶ بود که به دلیل کمتر از ۱۰ بودن فرض هم خطی چندگانه رد شد. علاوه بر آن، مقدار دوربین- واتسون^۲ ۱/۹۷۴ بود که به دلیل قراردادن در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ فرض همبستگی باقی مانده ها رد شد. با توجه به پیش فرض های ذکر شده استفاده از روش های تحلیل ضرایب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با مدل همزمان مجاز می باشد. **نتایج ضرایب همبستگی پیرسون** تعارض با والدین، بی ثباتی هیجانی و وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم در **جدول ۳** قابل مشاهده است.

جدول ۳. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون تعارض با والدین، بی ثباتی هیجانی و وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم

متغیرها	تعارض با والدین	بی ثباتی هیجانی	وابستگی به فضای مجازی
تعارض با والدین	۱		
بی ثباتی هیجانی	۰/۳۳**	۱	
وابستگی به فضای مجازی	۰/۲۷**	۰/۲۵**	۱

۰/۰۱ P< **

همان طور که در **جدول ۳** مشاهده می شود، بین تعارض با والدین ($r=0/27$) و بی ثباتی هیجانی ($r=0/25$) با وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت ($P<0/01$). **نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان برای پیش بینی وابستگی به فضای مجازی از روی تعارض با والدین و بی ثباتی هیجانی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم در جدول ۴ قابل مشاهده است.**

¹ Variance Inflation Factor

² Durbin-Watson

جدول ۴. نتایج رگرسیون چندگانه با مدل همزمان برای پیش‌بینی وابستگی به فضای مجازی از روی تعارض با والدین و بی‌ثباتی

هیجانی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم

متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	F	Sig	B	Beta	t	Sig
تعارض با والدین	۰/۳۲۵	۰/۱۰۶	۹/۲۷	<۰/۰۱	۰/۴۵	۰/۲۱	۲/۷۵	<۰/۰۱
بی‌ثباتی هیجانی					۰/۲۷	۰/۱۸	۲/۳۵	<۰/۰۲

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی به‌طور معناداری توانستند ۱۰/۶ درصد از تغییرهای وابستگی به فضای مجازی در آنان را پیش‌بینی نمایند که در این پیش‌بینی با توجه به مقدار بتاها سهم تعارض با والدین بیشتر از بی‌ثباتی هیجانی بود ($P < ۰/۰۱$).

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه وابستگی به فضای مجازی به‌ویژه در نوجوانان با سرعت زیادی در حال افزایش است. بنابراین، هدف این مطالعه تعیین رابطه تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم بود. نتایج نشان داد که بین تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت. این نتیجه در زمینه رابطه معنادار تعارض با والدین با وابستگی به فضای مجازی با نتایج پژوهش‌های [Anjum et al \(2023\)](#) مبنی بر همبستگی مثبت و معنادار بین تعارض والدین ادراک‌شده با وابستگی به فضای مجازی در نوجوانان، [Zhu et al \(2022\)](#) مبنی بر رابطه منفی و معنادار بین روابط والدین و فرزند با استفاده مشکل‌زا از اینترنت، [He et al \(2021\)](#) مبنی بر همبستگی مثبت و معنادار بین تعارض والدین و وابستگی به فضای مجازی در نوجوانان، [Jamei & Basharpour \(2020\)](#) مبنی بر رابطه منفی و معنادار بین روابط والد-فرزندی مطلوب با وابستگی به فضای مجازی دانش‌آموزان و [Onsroudi et al \(2013\)](#) مبنی بر رابطه معنادار بین اعتیاد به اینترنت با تعارض نوجوان با والدین همسو بود.

در تبیین رابطه معنادار بین تعارض با والدین با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم می‌توان گفت که تعارض با والدین منجر به افزایش تنش و ناراحتی در دانش‌آموزان می‌شود و فضای مجازی به‌عنوان یک مکان برای فرار از این تنش‌ها و احساس آرامش و سرگرمی عمل می‌کند. بنابراین، ممکن است دانش‌آموزان برای کاهش تنش و اضطراب و دستیابی به

آرامش به دنیای مجازی گرایش پیدا کنند. همچنین، تعارض با والدین می‌تواند باعث کاهش در کیفیت ارتباطات بین والدین و فرزندان شود که عدم استدلال و درک متقابل را به همراه دارد و این کاهش ارتباطات ممکن است دانش‌آموزان را برای دستیابی به احساس تعلق و ارتباط‌های اجتماعی به فضای مجازی سوق دهد. در نتیجه، ممکن است دانش‌آموزان در تلاش برای پذیرش و توجه بیشتر از سوی همسالان خود بیشتر به فضای مجازی روی آورند و این امر می‌تواند به شکل پست‌های خودنماییانه، دنبال کردن افراد مشهور یا تلاش برای دستیابی لایک و دیدگاه مثبت در رسانه‌های اجتماعی ظاهر شود (Zhou et al., 2017). علاوه بر آن، برخی از والدین ممکن است با استفاده از فناوری، رفتار فرزندان خود را کنترل کنند و این کار ممکن است به احساس عدم اعتماد و وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان منجر شود. نوجوانان در دوره‌ای از زندگی خود هستند که به دنبال شکل‌دهی هویت خود می‌باشند. تعارض با والدین ممکن است آنها را به سمت گروه‌ها و فضاهای مجازی سوق دهد که در آنها احساس تعلق و پذیرش می‌کنند (Anjum et al., 2023). در نتیجه، فضای مجازی می‌تواند به‌عنوان یک راه برای کاهش احساس‌های تنهایی، اضطراب، پرخاشگری و خشونت عمل کند. چون که در این فضا دانش‌آموزان می‌توانند با دیگران تعامل داشته باشند و احساس تنهایی ناشی از تعارض با والدین خود را کاهش دهند. با توجه به مطالب مطرح‌شده منطقی است که با افزایش تعارض با والدین میزان وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم افزایش و با کاهش تعارض با والدین میزان وابستگی به فضای مجازی در آنان کاهش یابد و به اصطلاح میان این دو متغیر همبستگی مثبت و معنادار وجود داشته باشد.

دیگر نتایج نشان داد که بین بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت. این نتیجه در زمینه رابطه معنادار بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی با نتایج پژوهش‌های Oliveira et al (2024) مبنی بر نقش وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در کاهش نظم‌جویی شناختی هیجانی دانش‌آموزان، Arabi et al (2021) مبنی بر رابطه معنادار مثبت وابستگی به شبکه‌های اجتماعی مجازی با نارسایی هیجانی و Alavinezhad et al (2019) مبنی بر رابطه مثبت و معنادار بین نارسایی هیجانی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان همسو بود.

در تبیین رابطه معنادار بین بی‌ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم می‌توان گفت دانش‌آموزان دارای بی‌ثباتی هیجانی ممکن است به دنبال راه‌هایی برای کنترل و تسکین هیجان‌های خود باشند که فضای مجازی می‌تواند به‌عنوان یک مکان برای سرگرمی و فرار از هیجان‌های ناخواسته عمل کند. بی‌ثباتی هیجانی می‌تواند احساس تنهایی و نیاز به ارتباطات اجتماعی را افزایش دهد و بر همین اساس دانش‌آموزان به فضای مجازی روی می‌آورند تا با دوستان خود ارتباط برقرار کنند و احساس تعلق را تجربه نمایند (Shi et al., 2023). فعالیت‌های مجازی مانند بازی‌های آنلاین، رسانه‌های اجتماعی و دیگر محتواها می‌توانند احساس پاداش و رضایتمندی را القاء کنند و این احساس برای دانش‌آموزانی که بی‌ثباتی هیجانی دارند، می‌تواند

جذاب باشد. چون که آنها را قادر می سازد تا برای مدتی از هیجان های ناخواسته خود روی برگردانند. همچنین، بی ثباتی هیجانی می تواند سبب افزایش تنش و نگرانی گردد و دانش آموزان ممکن است برای کاهش تنش ناشی از آن به فضای مجازی روی آورند. زیرا بی ثباتی هیجانی دانش آموزان را در مسیر جستجوی هویت و شناخت قرار می دهد (Yu & Zhou, 2021). در نتیجه، فضای مجازی امکان برقراری روابط اجتماعی و هم خوانی هیجانی با دیگران را فراهم می آورد که برای دانش آموزان جذابیت زیادی دارد و این امر سبب افزایش وابستگی به فضای مجازی می شود. با توجه به مطالب مطرح شده منطقی است که با افزایش بی ثباتی هیجانی میزان وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم افزایش و با کاهش بی ثباتی هیجانی میزان وابستگی به فضای مجازی در آنان کاهش یابد و به اصطلاح میان این دو متغیر همبستگی مثبت و معنادار وجود داشته باشد.

نتایج دیگر نشان داد که تعارض با والدین و بی ثباتی هیجانی نقش معناداری در پیش بینی وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم داشتند که سهم تعارض با والدین بیشتر از بی ثباتی هیجانی بود. در تبیین نقش معنادار تعارض با والدین و بی ثباتی هیجانی در پیش بینی وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم می توان گفت وقتی که دانش آموزان با والدین خود دچار تعارض می شوند یا اینکه دارای بی ثباتی هیجانی هستند به دنبال کاهش رهایی از فشار و تنش ناشی از تنهایی می باشند. چون دانش آموزان دچار تعارض و بی ثباتی هیجانی از سوی اعضای خانواده و دوستان طرد می شوند یا کمتر دیده می شوند. بر همین اساس چنین افرادی تمایل پیدا می کنند که برای تأمین نیازهای ارتباطی خود به فضای مجازی روی آورند و تکرار این امر سبب وابستگی آنان به فضای مجازی می گردد. چون که فضای مجازی به عنوان یک مکان قابل دسترس فرصتی برای فرار از مشکل ها و تأمین نیازهای ارتباطی و غیره فراهم آورد. با توجه به مطالب مطرح شده منطقی است که تعارض با والدین و بی ثباتی هیجانی بتوانند وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم را پیش بینی نمایند و نقش معناداری در این پیش بینی داشته باشند.

در این مطالعه، از محدودیت های تحت کنترل پژوهش می توان به عدم کنترل وضعیت اقتصادی- اجتماعی دانش آموزان و عدم کنترل وضعیت شناختی آنان مثل هوش اشاره کرد. محدودیت مهم دیگر این مطالعه، استفاده از ابزارهای خود گزارش دهی برای گردآوری داده ها بود. چون که ممکن است افراد در این ابزارها خویشتن نگری کافی نداشته باشند و به صورت دقیق و مسئولانه به گویه های ابزارها پاسخ ندهند که این امر حدودی سبب سوگیری نتایج می شود. بنابراین، پیشنهاد می شود که در پژوهش های آتی وضعیت اقتصادی- اجتماعی و حتی وضعیت های شناختی آنان مورد بررسی قرار گیرد. پیشنهاد پژوهشی دیگر استفاده از سایر ابزارهای گردآوری داده ها مانند مشاهده و مصاحبه ساختاریافته است. طبق نتایج این مطالعه یعنی رابطه مثبت و معنادار تعارض با والدین و بی ثباتی هیجانی با وابستگی به فضای مجازی در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم و نقش معنادار تعارض با والدین و بی ثباتی

هیجانی در پیش‌بینی وابستگی به فضای مجازی در آنان، پیشنهاد می‌شود که برای کاهش وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم زمینه را برای کاهش تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی از طریق کارگاه‌های آموزشی فراهم نمود. برای این منظور استفاده از کارگاه‌های آموزشی برای تعدیل و کاهش تعارض با والدین و بی‌ثباتی هیجانی برای خانواده‌ها، والدین و نوجوانان لازم و ضروری می‌باشد.

تعارض منافع

در این مطالعه هیچ گونه تضاد منافی وجود نداشت.

مشارکت نویسندگان

در پژوهش حاضر نویسنده اول مسئول نگارش پروپوزال، گردآوری و تحلیل داده ها و نویسنده دوم مسئول نظارت بر فعالیت های نویسنده اول و نگارش مقاله بود.

موازین اخلاقی

این مطالعه دارای کد اخلاق با شناسه IR.IAU.TON.REC.1403.022 از کمیته اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن می باشد.

شفافیت داده ها

داده ها و منابع این پژوهش ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال می شود.

حامی مالی

همه هزینه های این پژوهش را نویسنده اول پرداخت کرده است.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله، نویسندگان از مسئولان آموزش و پرورش شهرستان رامسر و از دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم شرکت کننده در پژوهش و والدین و مسئولان مدارس آنها تقدیر و تشکر می نمایند.

References

- Akbari, A. (2022). The moderator role of Covid-19 in the relationship between dependence on virtual networks and the quality of social relationships. *Health Information Management*, 19(1), 22-27. <https://doi.org/10.48305/him.2022.26200>
- Alavinezhad, R., Koshki, Sh., Baqdasarians, A., & Golshani, F. (2019). Structural modeling of internet addiction based on maladaptive personality traits and alexithymia among college students: The mediating role of loneliness. *Psychological Models and Methods*, 10(37), 117-138. https://jpmmm.marvdasht.iau.ir/article_4097.html?lang=en
- Anjum, W., Gul, M., Ijaz, M. U., Habib, S., & Yasin, S. A. (2023). Perceived inter-parental conflict and social media addiction in pakistani adolescents: the moderating role of emotional intelligence. *Russian Law Journal*, 11(9S), 731-744. <https://www.russianlawjournal.org/index.php/journal/article/view/2595>
- Arabi, P., Bagheri, N., & Mirhashemi, M. (2021). The prediction dependency on virtual social networks based on alexithymia, attachment styles, well-being psychological and loneliness. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 9(1), 66-76. <http://ijpn.ir/article-1-1711-fa.html>

- Attari, Y. A., Haghighi, J., & Khanehkashi, Z. (2002). An investigation into the relationship between emotional instability, prosocial behavior and aggression in pre-adolescent guidance school students in Ahvaz. *Psychological Achievement*, 9(1), 1-16. <https://doi.org/10.22055/psy.2002.16471>
- Bakhshai, M., & Azadi, M. (2020). The mediating role of parent-child conflict in the relationship between self-differentiation and social anxiety. *Journal of Applied Family Therapy*, 1(2), 86-104. <https://doi.org/10.22034/aftj.2020.114293>
- Bierstetel, S. J., Jiang, Y., Slarcher, R., & Zilioli, S. (2021). Parent-child conflict and physical health trajectories among youth with asthma. *Journal of Psychosomatic Research*, 150(110606), 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2021.110606>
- Caprara, G. V., & Pastorelli, C. (1993). Early emotional instability, prosocial behaviour, and aggression: Some methodological aspects. *European Journal of Personality*, 7(1), 19-36. <https://doi.org/10.1002/per.2410070103>
- Carvalho, L. F., & Pianowski, G. (2019). Differentiating borderline personality disorder and bipolar disorder through emotional dependency, emotional instability, impulsiveness and aggressiveness traits. *The European Journal of Psychiatry*, 33(2), 91-95. <https://doi.org/10.1016/j.ejpsy.2019.03.001>
- Cudo, A., & Zabielska-Mendyk, E. (2019). Cognitive functions in internet addiction – a review. *Psychiatria Polska*, 53(1), 61-79. <https://doi.org/10.12740/PP/82194>
- De Jong, P. F., Schreurs, B. G., & Zee, M. (2022). Parent-child conflict during homeschooling in times of the COVID-19 pandemic: A key role for mothers' self-efficacy in teaching. *Contemporary Educational Psychology*, 70(102083), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2022.102083>
- Ehrlich, K. B., Miller, G. E., & Chen, E. (2015). Harsh parent-child conflict is associated with decreased anti-inflammatory gene expression and increased symptom severity in children with asthma. *Development and Psychopathology*, 27(4), 1547-1554. <https://doi.org/10.1017/S0954579415000930>
- He, D., Liu, Q. Q., & Shen, X. (2021). Parental conflict and social networking sites addiction in Chinese adolescents: The multiple mediating role of core self-evaluation and loneliness. *Children and Youth Services Review*, 120(105774), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105774>
- Hosni, A. I. E., Li, K., & Ahmed, S. (2020). Analysis of the impact of online social networks addiction on the propagation of rumors. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications*, 542(123456), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.physa.2019.123456>
- Huang, J., Long, X., Qi, C., Hu, L., & Gao, K. (2024). Differences in driver takeover performance and physiological responses in conditionally automated driving: Links to emotional instability. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 105, 73-86. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2024.07.001>
- Hua, Z. (2023). Effects of interparental conflict on children's depression in the context of COVID-19: Does parent-child conflict play a role? *Child Abuse & Neglect*, 143(106280), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2023.106280>
- Jamei, s. s., & Basharpour, S. (2020). *The role of parent-child relationship in predicting dependence on cyber space of secondary school male students*. Ardabil: The First national Conference on Psychopathology. <https://civilica.com/doc/1151570>
- Khan, Kh. A., Murthy, B. S. N., Madhusudanan, V., Srinivas, M. N., & Zeb, A. (2024). Hopf-bifurcation of a two delayed social networking game addiction model with graded infection rate. *Chaos, Solitons & Fractals*, 182(114798), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.chaos.2024.114798>
- Liu, J., Yang, T., Zhou, L., Gong, J., He, Y., Cui, X., & et al. (2021). Association between schizotypal personality traits and emotional instability: mediation and moderation analysis among Chinese college students. *Journal of Affective Disorders*, 291, 83-92. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.04.079>
- Oliveira, J., Pedras, S., Inman, R. A., & Ramalho, S. M. (2024). Latent profiles of emotion regulation among university students: links to repetitive negative thinking, internet

- addiction, and subjective wellbeing. *Frontiers in Psychology*, 15(1272643), 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1272643>
- Onsroudi, E., Hosseini, S., Salehi, F., & Mo'meni, F. (2013). The interrelationship of internet addiction, adolescents' conflict with parents, multidimensional perceived social support, and happiness. *Quarterly Journal of Family and Research*, 10(3), 77-94. <https://qjfr.ir/article-1-106-en.html>
- Pichardo, C., Romero-Lopez, M., Ruiz-Duran, A., & Garcia-Berben, T. (2021). Executive functions and problematic internet use among university students: The mediator role of self-esteem. *Sustainability*, 13(11003), 1-12. <https://doi.org/10.3390/su131911003>
- Sadeghzadeh, R., Ahadi, H., Dortaj, F., & Manshaei, Gh. (2019). Development and examination of psychometric properties of questionnaire on addiction to virtual social networks in adolescents. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 8(24), 235-264. https://jresearch.sanjesh.org/article_34189.html?lang=en
- Shi, Y., Tang, Z., Gan, Z., Hu, M., & Liu, Y. (2023). Association between family atmosphere and internet addiction among adolescents: the mediating role of self-esteem and negative emotions. *International Journal of Public Health*, 68(1605609), 1-9. <https://doi.org/10.3389/ijph.2023.1605609>
- Straus, M. A. (1979). Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict Tactics (CT) scales. *Journal of Marriage and Family*, 41(1), 75-88. <https://doi.org/10.2307/351733>
- Tang, C. S., & Koh, Y. Y. W. (2017). Online social networking addiction among college students in Singapore: Comorbidity with behavioral addiction and affective disorder. *Asian Journal of Psychiatry*, 25, 175-178. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2016.10.027>
- Verweij, R., Helmerhorst, K., & Keizer, R. (2021). Work-to-family conflict, family-to-work conflict and their relation to perceived parenting and the parent-child relationship before and during the first Covid-19 lockdown. *Journal of Family Research*, 33(3), 734-771. <https://doi.org/10.20377/jfr-636>
- Yu, J. J. (2019). Longitudinal typologies of perceived parent-child conflict and their correlates in adolescence. *Children and Youth Services Review*, 98, 132-142. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.12.026>
- Yu, L., & Zhou, X. (2021). Emotional competence as a mediator of the relationship between internet addiction and negative emotion in young adolescents in Hong Kong. *Applied Research in Quality of Life*, 16(6), 2419-2438. <https://doi.org/10.1007/s11482-021-09912-y>
- Zhou, Y., Li, D., Jia, J., Li, X., Zhao, L., Sun, W., & Wang, Y. (2017). Interparental conflict and adolescent internet addiction: The mediating role of emotional insecurity and the moderating role of big five personality traits. *Computers in Human Behavior*, 73, 470-478. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.04.012>
- Zhu, Y., Deng, L., & Wan, K. (2022). The association between parent-child relationship and problematic internet use among English and Chinese-language studies: A meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 13(885819), 1-26. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.885819>